

Z ozirom na samostojnost in neodvisnost judikature sodnij, odtegnene so zgoraj navedene določbe najvišjega sodnjega dvora vsakemu vplivanju po justičnem ministerstvu kot administrativnej oblasti.

Gledé pa na vpljive, katere bi omenjeni določbi na prakso nižjih sodnij v graškem in tržaškem nadsodnijskem okrožji imeti utegnile in gledé na pravico do jezikovne enakopravnosti po ustavi prebivalcem dotičnih dežel obljubljene, bil sem prisiljen svoje mišljenje v tej stvari zastopati na primernem mestu, ter pravici justičnega ministerstva do najvišjega nadzorovanja na polji administrativnih korakov do veljave pripomoči.

Tudi v okrožji svoje oblasti ne bodem pozabil paziti na to, da se natanko izpolnjujejo v jezikovnem vprašanji po justičnem ministru izdani in v interpelacijah omenjeni ukazi.

O kazenskem uzroku.

Spisal Josip vit. Schneid pl. Treuenfeld.

(Konec.)

Preiskujmo pojem o kazni! Kakor je sestava nekaterih zistemov velikanska, vendar pa se površnost in prenačlenost pri preiskavah kažeti v tem, da nikjer ne nahajamo natančne analize omenjenega pojma.

Kaj je kazen?

Napačnost tega, kar se je pojmu o kazni subsumiralo, je brez dvombe prouzročilo neštevilne in po mojem mnenji krive sklepe, katere nam teorije razvijajo o pravnem uzroku kazni.

Kako težaven bil bi na primer gospodom, ki so izsnovali teorije o kazenskem uzroku, odgovor vprašanju, od kod da izvira posamezniku pravica svojega bližnjega preganjati s kaznijo, in od kod da ima to pravico družba ali država, če si je posamezniku ne upajo vindicirati?

Kazen, izvir tiste veličanske pravice, katere si mi prisvojati ne smemo, in katero pripisujemo jedino le tistemu bitju, ki odločuje osode človeštva, ne pripada niti človeku in concreto, niti državi, niti človeški družbi.

Pravni uzrok k temu, kar imenujemo kazen, nahaja se torej zunaj nas, tako da z besedo „kazen“ ne smemo združiti tistega pojma, kateri se besedi v navadnem življenji pripisuje. —

Če pa tudi država in družba nimati prava do kazni, ki je last jedino le višje sodečej oblasti, se vendar obema drugo pravo, socialno pravo, odreči ne sme. To socialno pravo daje državi in družbi pravico, zabranjevati napade posameznega v pravno okrožje svojega bližnjega; in če prideti prepozno, pri zločinci izsiliti priznanje tujih pravic.

To kar mi „kazen“ imenujemo ni in ne sme biti kaznovanje za doprinešeno krivico, temveč sila, s katero država *ex proprio jure* tišči na posameznega zločinca, da v njem obudi priznanje pravnega reda, ki ga je žalil.

Kdor tu izrečenej misli sledi, prepriča se takoj, da se retrospektivna ta sila nahaja ravno tako v civilnem pravu, kakor v kazenskem. Ker pa se je pravno žaljenje v krutejšej formi izvršilo, se v kazenskem pravu omenjena sila ne sme samo na to ozirati, da se žaljeno pravo zopet v prejšnji stan postavi, temveč ozirati se jej je tudi na to, da se v zločinci izbudi strah pred pravnim mnenjem; v veljavi stoječim, priznanje svoje krivde in priznanje moči državne, katera ima to krivdo zatreti.

Ostaja mi še, površno govoriti o meri sile, katera je obsežena v kazni. Po svojej naravi zelo modalna, mora se ta sila vendar pri vseh kazenskih zakonih, v vsakem slučaju, naj sodijo ti ali oni sodniki, in naj je vpeljano to ali ono postopanje, ravnati po velikosti pravnega žaljenja in po hudobnosti hudodelnikove volje. Iz teh dveh momentov izvirala bode rezultanta in mera tiste sile, pred katero se bode po človeškem računanji vpognila hudobna volja hudodelnikova!

V tu razvitej teoriji iskalo se bode brez vspaha uzrokov, kateri bi kazen na življenje opravičevali. Kako bi se tudi dala opravičiti sila, katera posameznika preganja do groba?

Socijalni družbi odprta je samo jedna alternativa.

Ali se uda neizmernemu svojemu nagibu, izsiliti pri zločincu pripoznanje svoje volje, ter se pri tem poslužiti sile v gotovėj meri, in med gotovim časom, po katerem njenim principom podvrženi individij zopet v svojo sredo sprejme; ali pa nima nikacega interesa

več, ker se jej vidi nemogoče pri hudodelniku s silo to doseči, kar ona hoče. V tem slučaju pa uniči vsako zvezo s hudobnežem.

Ali do tega koraka se družba le težko odloči! Ulom v pravni red moral je biti že tako silovit, in nevaren in podlagam družbe nasprotujoča volja posameznika že tako nevkrotljiva, da se je moralo obupati nad vsakem vpljivanji nad to voljo!

Ravno v tem pa dobi opravičenje tisti žalostni čin kazenske sankcije, s katerim mora končati zakonodajec, tiste sankcije, ki vtrdi celo zistemo, ter pritisne zadnji kamen na steber, kateri nosi obok. —

O „pozivnej tožbi“ proti pravnemu posestniku.

(K dvornemu dekretu od 15. januarja 1787, št. 621. just. zbir. zak.)

J. R. je svojega soseda J. S—a s tožbo pozval, da naj proti zidanju, katero on, tožnik, po predloženem risu postaviti namerava, svoje ugovore v zmislu §. 72. splošnega sodnijskega reda izpelje.

Toženi J. S. pa se je, sklicevaje se na svojo posest, branil „pozvano tožbo“ vložiti, ter se s tem izgovarjal, da sta z nasprotnikom leta 1877. meje med svojima zemljiščema natanko določila, in s količi, v zemljo zabitimi, zaznamovala. S pričami in sodnijskim ogledom je ponudil dokaz, da J. R. s svojim zidanjem sedaj čez ono, s količi leta 1877. zaznamovano mejo udariti hoče, tako da bi novo zidanje omenjeno mejo deloma prekoračilo. O svojej zadnjej faktičnej posesti pa ni nikacega dokaza ponudil.

C. kr. okrajna sodnija v Radoljci je z razsodbo od 20. oktobra 1880 leta št. 4319 toženega obsodila, da mora „pozvano tožbo“ vložiti.

Razlogi:

Tožitelj je s prilogo pod B. ad I. v zmislu dvornega dekreta od 5. marca 1787, št. 641, just. zak. zb. in v zmislu dekreta dvorne pisarne od 25. marca 1841, št. 8303, dobil od politične oblasti, občine gorjanske, dovoljenje k zidanju svoje hiše, št. 24 v Spodnjih Gorjah, po načrtu, tožbi priloženem pod A. ad I. Ker pa se je proti zidanju po omenjenem načrtu toženec J. S. uprl, naročila je politična oblast v zmislu gori navedenih postavnih